

Případ neviditelného profesora a jak jsme díky Krameriu našli jeho knihovnu

26. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě
Praha 26. listopadu 2025

Obsah

- „Neviditelný profesor“
 - Josef Gruber (1865–1925)
 - Profesor Gruber v Krameriu
- Knihovna profesora Grubera ve fondu Knihovny VŠE

Neviditelný profesor Josef Gruber (1865–1925)

Prof. JUDr. Josef Gruber

- * 3. listopadu 1865 Luže
- 1890 Právnická fakulta C. k. české Univerzity Karlo-Ferdinandovy v Praze, doktor práv
- Obchodní a živnostenská komora v Praze
- 1901 **habilitace** na C. k. české univerzitě Karlo-Ferdinandově v Praze pro obor národní hospodářství, **habilitační spis** *Finanční principy moderních prostředků dopravních*

Foto: Prof. Josef Gruber [1921?], [Ateliér Langhans?].
Zdroj: Prof. dr. Josef Gruber, 3.XI.1865-3.V.1925:
Sociální ústav ČSR památce svého předsedy. V Praze:
Sociální ústav ČSR, 1925. Knihovna VŠE, sign. F5096/I.

Prof. JUDr. Josef Gruber

- 1907 **řádným profesorem** věd právních a státních na Císařsko-královském českém vysokém učení technickém v Praze
- Prof. **Albín Bráf** (1851–1912) zvolen ministrem orby (zemědělství) v roce 1909 → odešel z univerzity a na jeho místo přišel prof. Gruber
- 1909–1925 řádným profesorem věd právních a státních na **Právnické fakultě** C. k. české Univerzity Karlo-Ferdinandovy.
- 1920–1921 **ministrem sociální péče**
- † 3. května 1925 Praha

Foto: Prof. Josef Gruber [1921?], [Ateliér Langhans?].
Zdroj: *Prof. dr. Josef Gruber*, 3.XI.1865-3.V.1925:
Sociální ústav ČSR památce svého předsedy. V Praze:
Sociální ústav ČSR, 1925. Knihovna VŠE, sign. F5096/I.

Neviditelný?

- Technické muzeum pro Království české → **Národní technické muzeum**
- Česká společnost národohospodářská → **Česká společnost ekonomická**
- Státní úřad statistický → **Český statistický úřad**
- Národohospodářský ústav (Albín Bráf, Josef Hlávka; Josef Gruber – generální jednatel)
- *Obzor národohospodářský* → ***Národohospodářský obzor (Review of Economic Perspectives: the Journal of Masaryk University)***
- Mimořádné množství publikací

(He published and perished anyway)

A large, stylized handwritten signature in black ink, which appears to read 'J. Gruber'.

◆ Vyšehradský hřbitov, Slavín,
místo posledního odpočinku prof.
Grubera.

Foto 18. 7. 2024, J. M.

„Neviditelný profesor“

- Výstava v Knihovně VŠE
- Dvojité jubileum
 - 3. května a 3. listopadu 2025
- Více o něm:

KRAMÁŘ, Jan. *Český národohospodář a sociální činitel Josef Gruber*. [Rigorózní práce]. Vedoucí doc. PhDr. Jiří Štaif, CSc. FF UK Praha, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2003.

KRAMÁŘ, Jan. Český národohospodář Josef Gruber. *Historický obzor* 16 (2005), č. 6–7, s. 179–187.

<https://knihovna.vse.cz/vystavy/neviditelny-profesor/>

Dílo profesora Grubera online

- Kramerius (nejen) VŠE

Osobnost prof. Grubera v Krameriu

- Prof. Gruber na plese
 - [Národní listy](#) 14. 1. 1913 (roč. 53, č. 13), s. 3.
- Zprávy o náhlém úmrtí profesora a vzpomínky přátel
 - DRACHOVSKÝ, Josef. Prof. Josef Gruber. [Tribuna](#) 4. 5. 1925, roč. VII, č. 100, s. 1.
 - HORÁČEK, Cyril. Za Josefem Gruberem. [Tribuna](#) 5. 5. 1925, roč. VII, č. 104, s. 1–2.
 - HORÁČEK, Cyril. Josef Gruber. [Obzor národohospodářský](#) 30 (1925), č. 5, s. 194–196.
 - CHALUPNÝ, Emanuel. Za Gruberem... [Tribuna](#) 10. 5. 1925, roč. VII, č. 109, s. 1–2.
 - MACEK, Josef. Za prof. Gruberem. [Právo lidu](#), 5. 5. 1925, s. 1.
- Zpráva o pohřbu, pohřební průvod (s fotografiemi)
 - [Národní listy](#) 8. 5. 1925 (roč. 65, č. 126), s. 3.
 - [Prager Presse](#) 17. 5. 1925 (roč. 5, č. 20), s. 3.

Profesor Gruber v Krameriu (nejen) VŠE

- Prokazatelně využíváno
 - příprava další publikace spojené s regionem (srov. VORÁČEK, Emil a kol. *Luže v dějinách*. 2 sv. Luže: Město Luže, 2010 a 2016).
- DK Kramerius jako cenný zdroj některých podrobností ze života prof. Grubera
 - dříve v této podobě neuskutečnitelné
 - (problematika informací o osobním životě profesora)

Knihovna neviditelného profesora

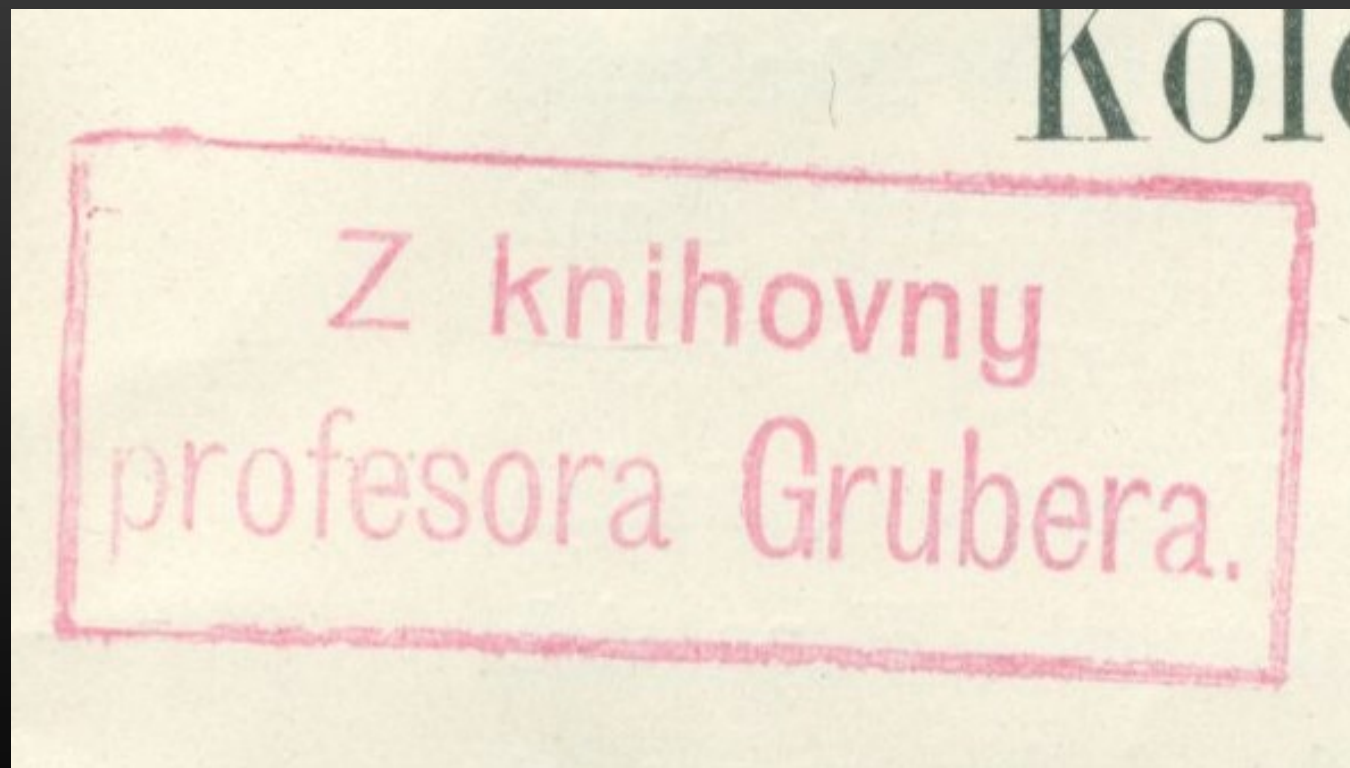
Dvě poznámky na úvod

- Zaměření Knihovny VŠE
 - podpora studia, výuky, vědy a výzkumu
- Katalogizace a rekatalogizace staršího fondu
 - s tím související proces výběru knih na digitalizaci

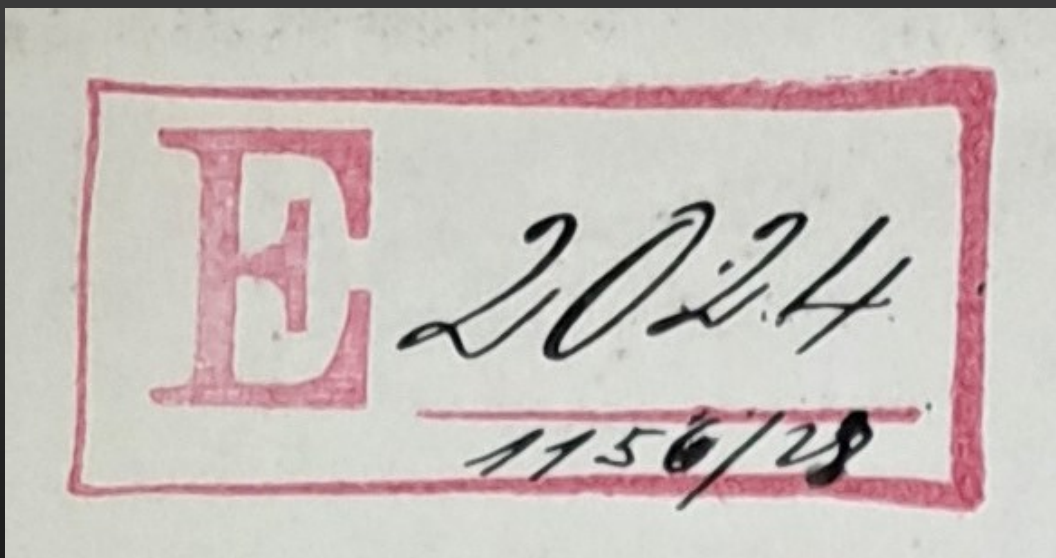
Začátek

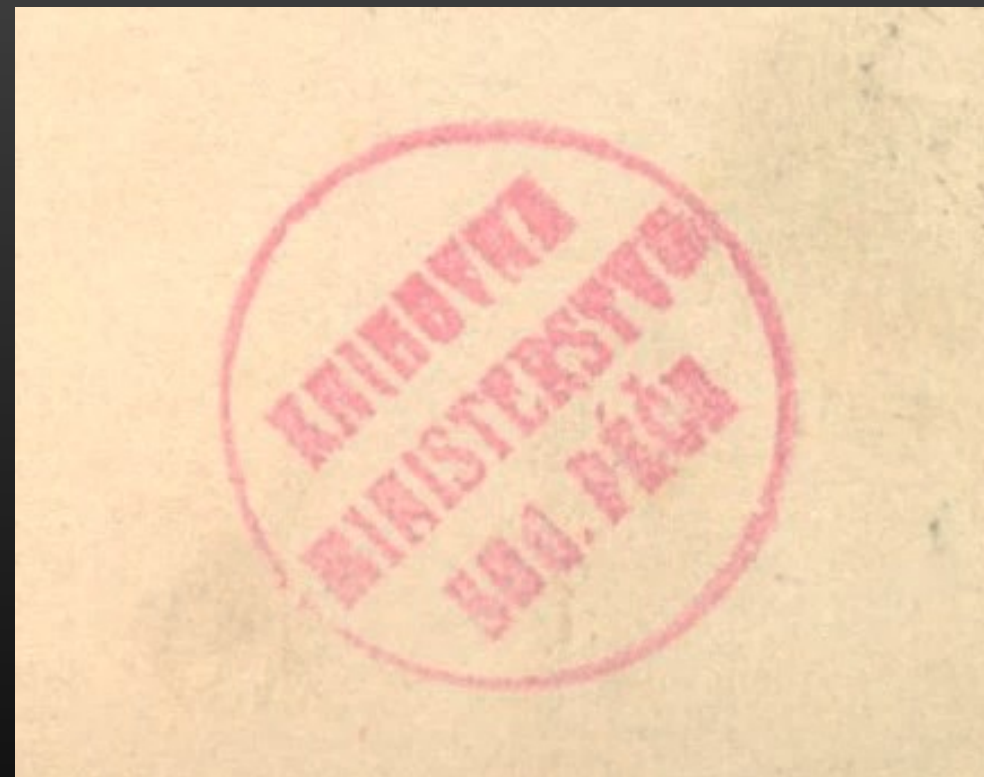
Začátek

- FISCHER, August. *Die Voraussetzungen zur Betätigung des jungen Kaufmannes in Kolonien und Übersee*. Wien: Alfred Hölder, k. u k. Hof-Verlags- u. Universitäts-Buchhändler, 1913. Knihovna VŠE, sign. E2074.

- PHILIPPOVICH, Eugen von. *Grundriss der Politischen Oekonomie*. Fünfte, rev. Auflage. Tübingen: Verlag von J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1915. x, 459 s. Knihovna VŠE, sign. E2024.

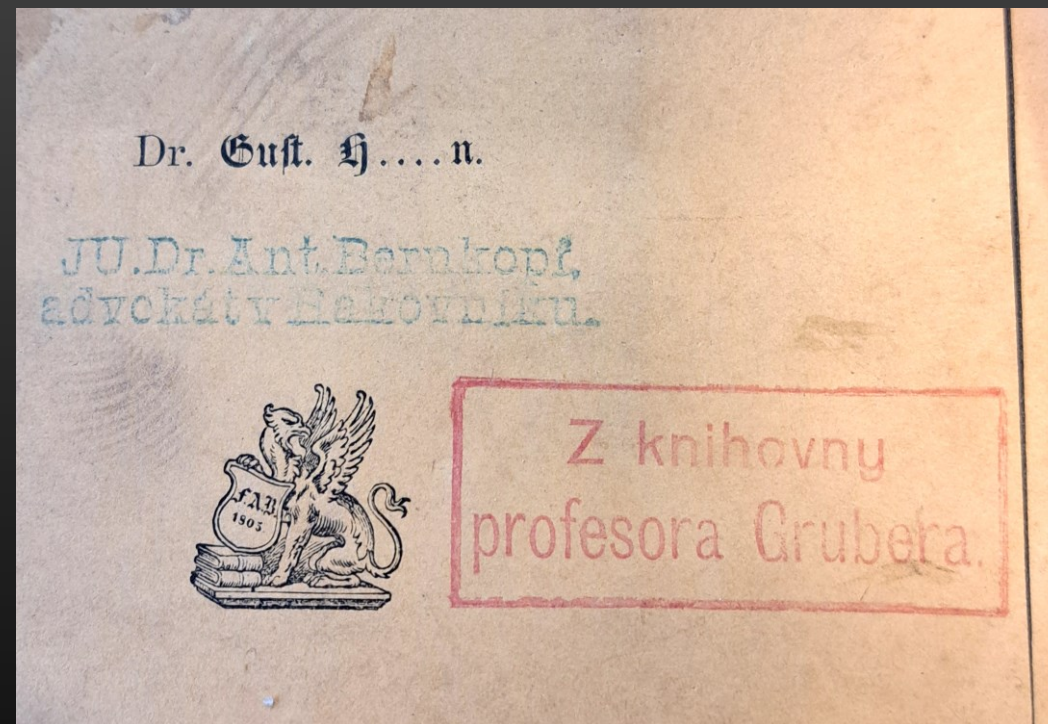
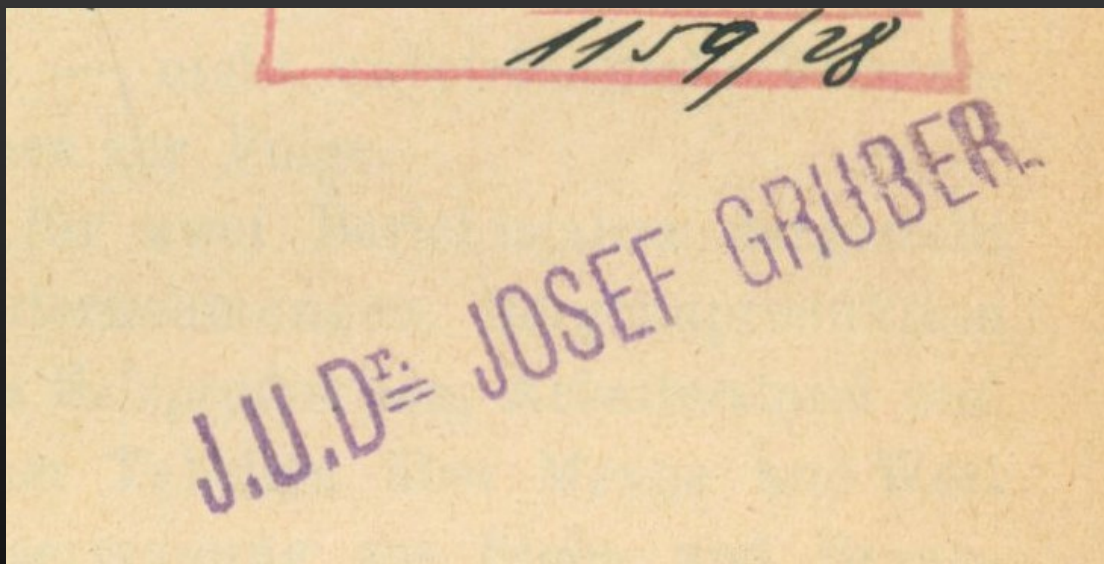

- V knize MEITZEN, August. *Geschichte, Theorie und Technik der Statistik*. Zweite Auflage. Stuttgart ; Berlin: J. G. Cotta, 1903. 224 s. Knihovna VŠE, sign. F6680.

- Josef Gruber na webu [Zlatý fond českého ekonomického myšlení](#)
- [... a v Krameriu VŠE](#)
- Konec?

Pokračování

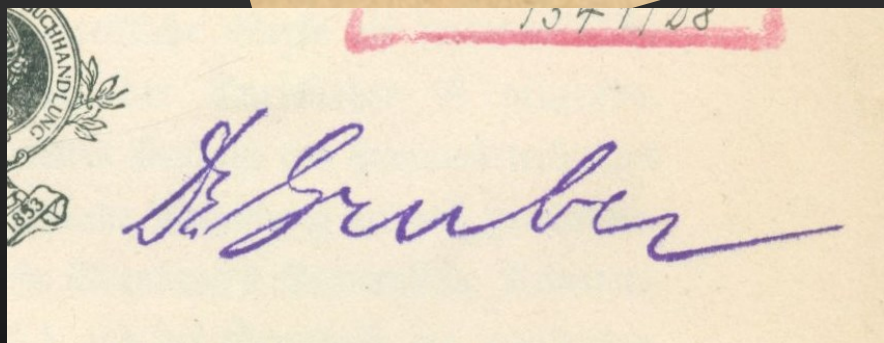
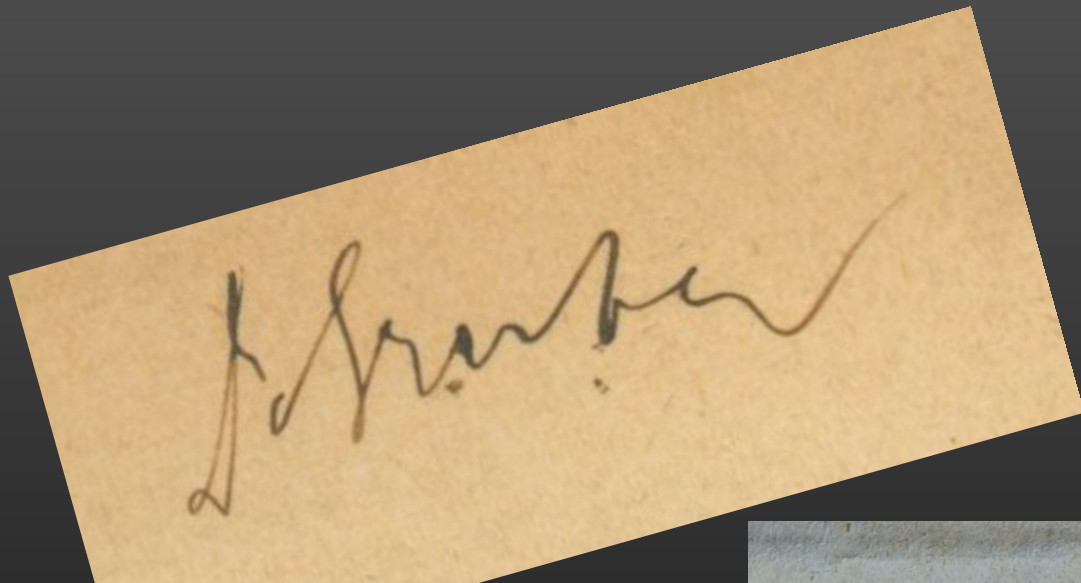
- *Österreichisches Statistisches Handbuch*, roč. 31 (1912). Knihovna VŠE, sign. E2026.
- V knize HÖFKEN, Gustav von. *Die österreichischen Finanzprobleme bezüglich Bank, Valuta und Deficit*. Leipzig: F.A. Brockhaus, 1862. vi, 156 stran. Knihovna VŠE, sign. F6735.

EX LIBRIS

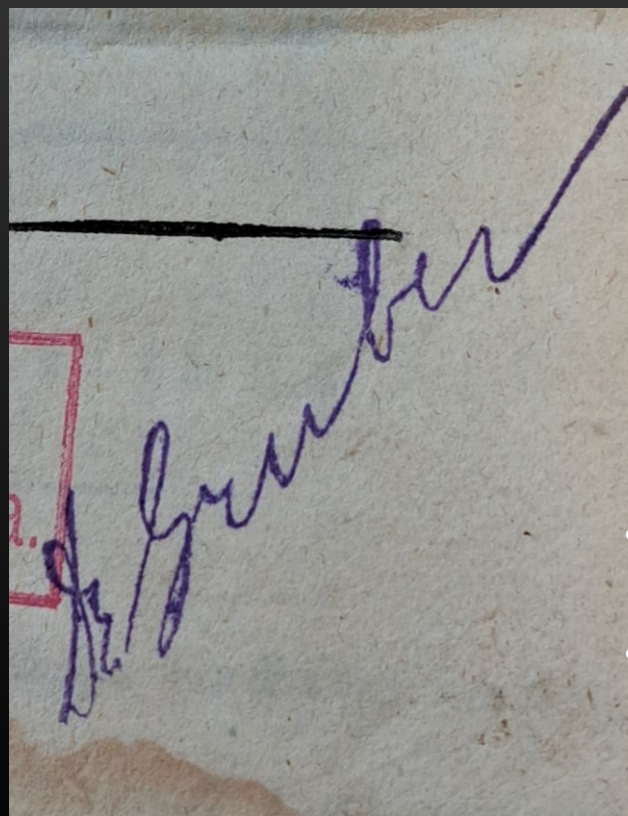

D! JOS. GRUBER

- Exlibris prof. Grubera. Autor neznámý/
nenalezen. Z knihy: PHILIPPOVICH, Eugen von.
Grundriss der Politischen Oekonomie. Fünfte, rev.
Auflage. Tübingen: Verlag von J. C. B. Mohr (Paul
Siebeck), 1915. x, 459 s. Knihovna VŠE, sign.
E2024.

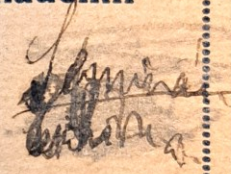

- HERKNER, Heinrich. *Die Arbeiterfrage*. Berlin: J. Guttentag, 1902. 501 s. Knihovna VŠE, sign. F6620.
- Obálka knihy *Weltreichthum, Nationalreichthum und Staatswirthschaft*. München: Thienemann, 1821. 247 s. Knihovna VŠE, sign. F6682.

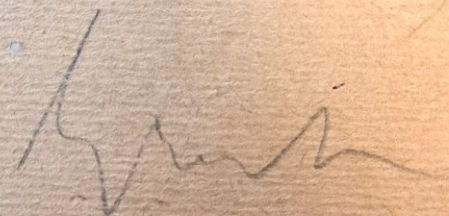

vatelovým z ruštiny přeložil
ICH ŽENÍŠEK.

spodářského ústavu při České akademii
veřejných ústavů a korporací.

a 60 K.

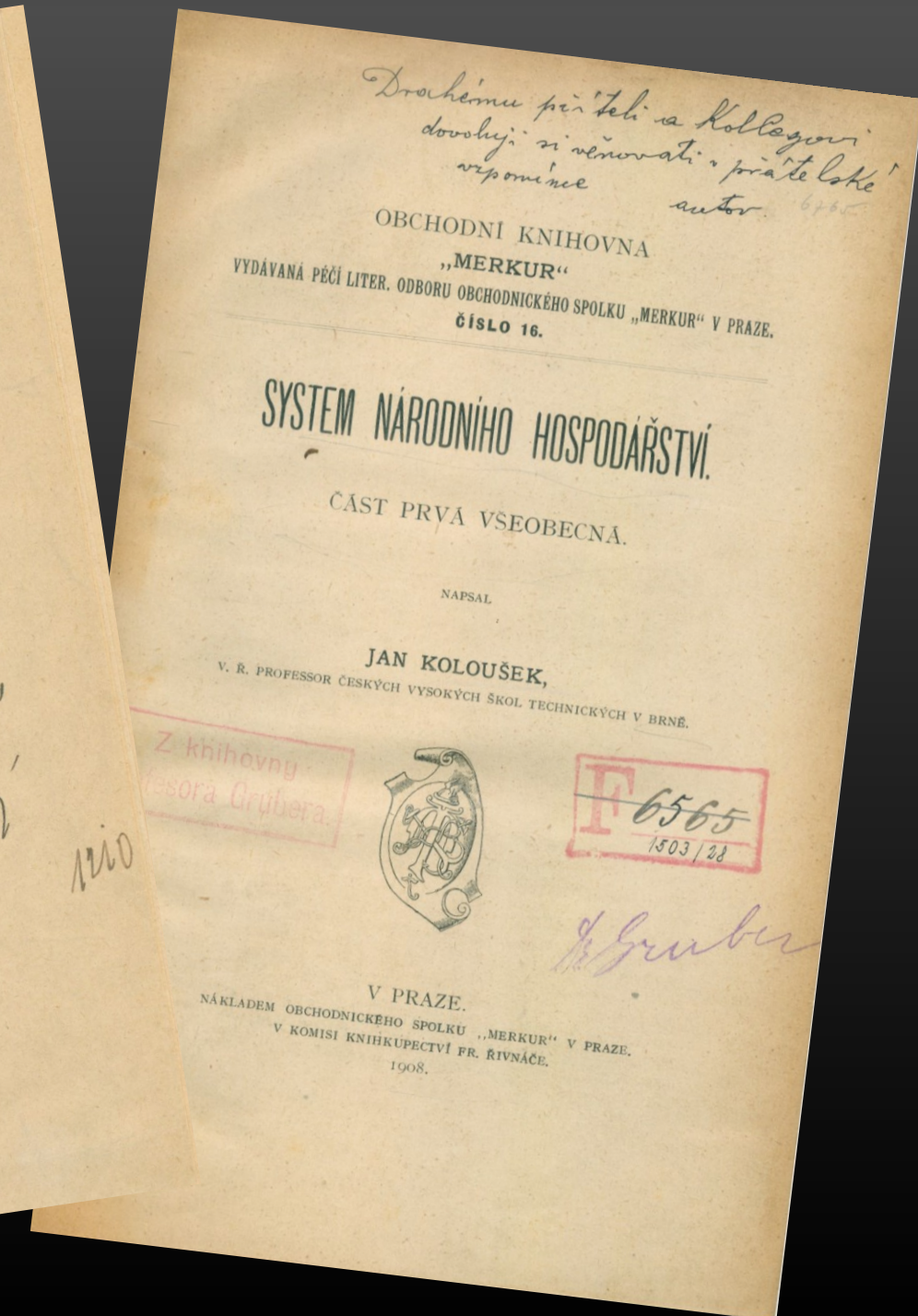
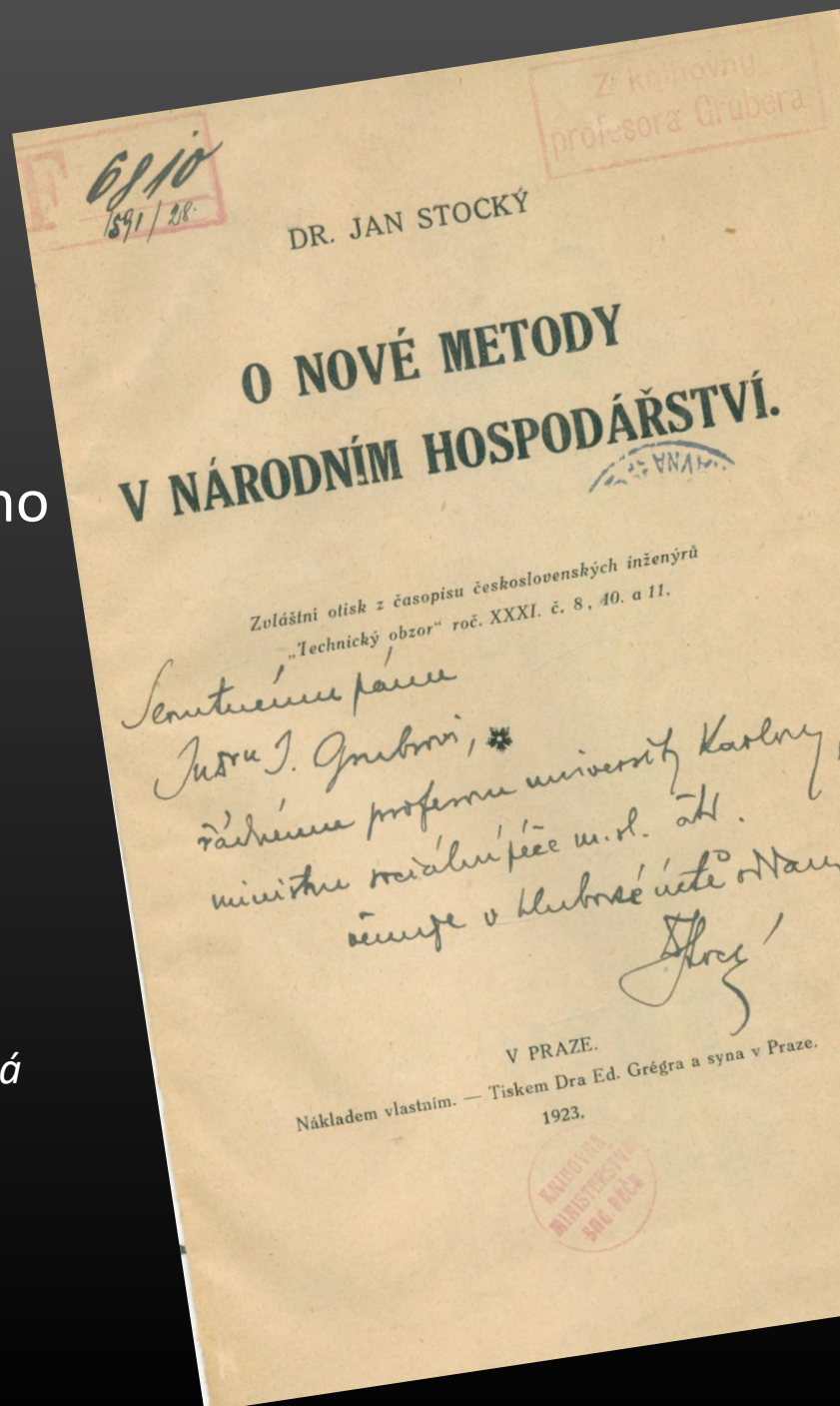
1920.

ize I., Masarykovo nábreží č. 14 n.
CKÝCH PŘÍRUČEK. Sv. 6.

- *Österreichisches Statistisches Handbuch*, roč. 31 (1912). Knihovna VŠE, sign. E2026.
- SILIN, N. *Rakousko-Uherská banka: studie otázky vzájemného poměru mezi ústřední cedulovou bankou a státem*. V Praze: B. Kočí, 1920. 551 s. Knihovna VŠE, sign. F6732.

- Věnování autorů Jana Kolouška a Jana Stockého Josefu Gruberovi

- Z knihy KOLOUŠEK, Jan. *Systém národního hospodářství. Část první všeobecná*. Praha: Merkur, 1908. Knihovna VŠE, sign. ZF202/1a.
- STOCKÝ, Jan. *O nové metody v národním hospodářství*. V Praze: Nákladem vlastním, 1923. 23 s. Knihovna VŠE, sign. F6810.

Průzkum

1. „Podezřelý karton“ → „shluky“ signatur $\approx$ E2000 → E1999 – E2150 → **138 svazků**
2. → Stará přírůstková čísla; tituly vydané do roku 1925 $\approx$ 1050/28–1485/28 → **185 svazků**
3. → Další seskupení signatur a „hnízda“ v depozitáři $\approx$ F6600 → F6557–F6882 → **54 svazků**
4. + Namátkový výběr (signatury E, F, ZF) → **86 svazků**
5. = **Celkem 463 svazků (= 340 titulů)**

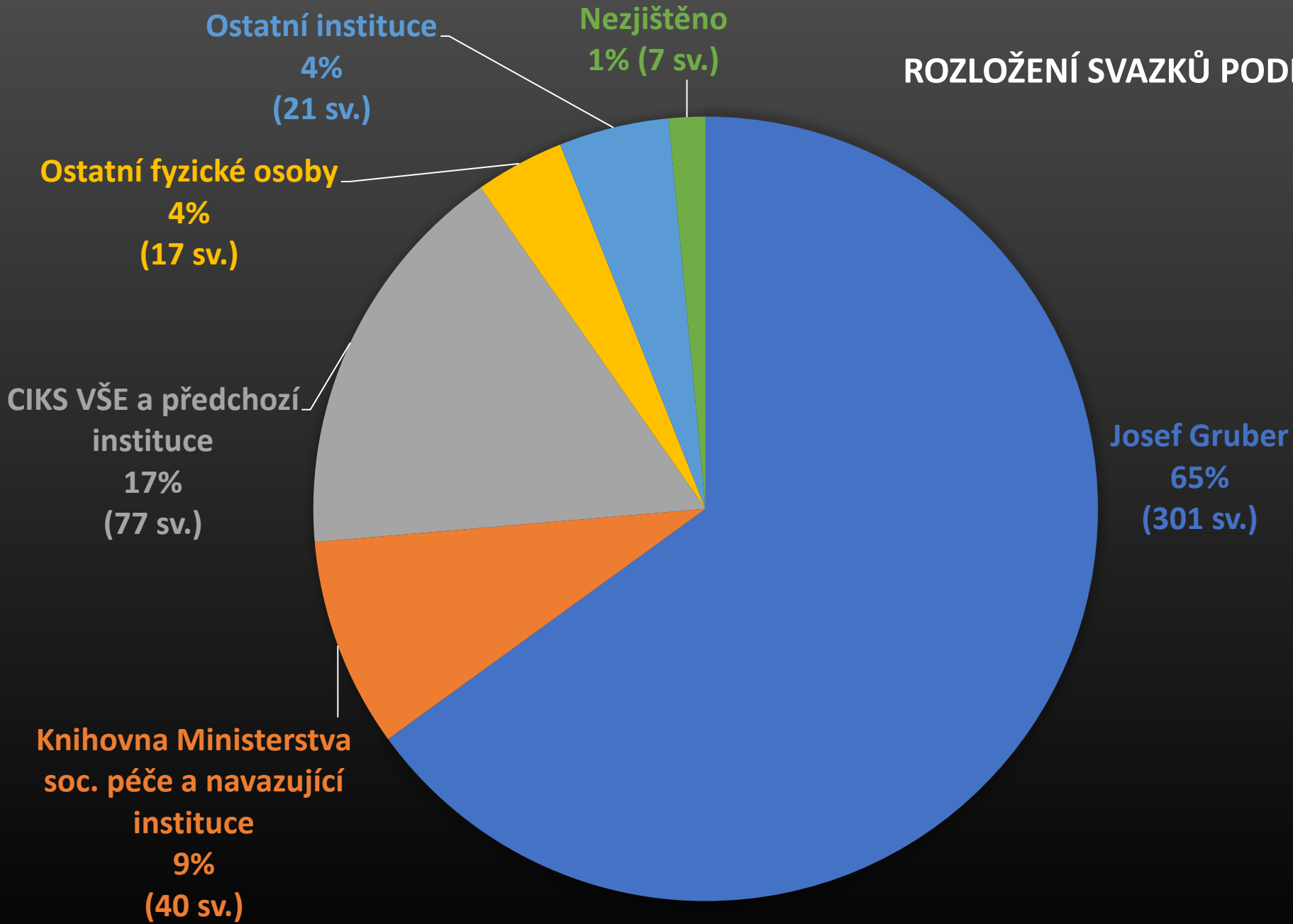
Úskalí

- Stejný systém signatur a přírůstkových čísel i v jiných knihovnách
- Záznam starého přírůstkového čísla v online katalogu (může chybět)
- Pohyb fondu

Výsledky

- Ze **463** prohlédnutých svazků patřilo dříve prof. Gruberovi **301** (= 231 titulů z celkového počtu 340)
- Knihy prof. Grubera bez výjimky přešly do **Knihovny Ministerstva sociální péče**
- Ve skutečnosti obsahuje fond CIKS VŠE **více knih** náležejících dříve prof. Gruberovi

ROZLOŽENÍ SVAZKŮ PODLE PROVENIENCE

Cesta knih z knihovny profesora Grubera

Starší vlastník

(JUDr. Ant. Barnkopf, Č. Vyhnis, Jurist. Sem., NHÚ, OaŽK)

Prof. Josef Gruber

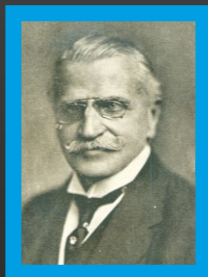
Knihovna Ministerstva soc. péče (MSP)

Státní knihovna společenských věd v Praze

5 svazků

301
svazků

Cesta knih od prof. Grubera do Knihovny VŠE

?

- **Knihovna MSP (MPSP)**

- Knihovna Sociálního ústavu ČSR

- Knihovna Čs. ústavu práce aj.

- Knihovny vzdělávacích institucí předcházejících VŠE

- SKSV zřízena výnosem z 26. 11. 1951

**Státní knihovna
společenských věd
v Praze (SKSV),
1951–[1960]**

Centrum informačních a
knihovnických služeb (CIKS VŠE)
od 1. 1. 1995, Knihovna VŠE

**Ústřední ekonomická
knihovna (ÚEK)**

- součást SK/NK
- [1960]–1994

- 1958 centralizací sloučeny velké pražské knihovny do instituce SK ČSR
- 15. 12. 1960 – Statut SK

Bližší seznámení s Gruberovou knihovnou

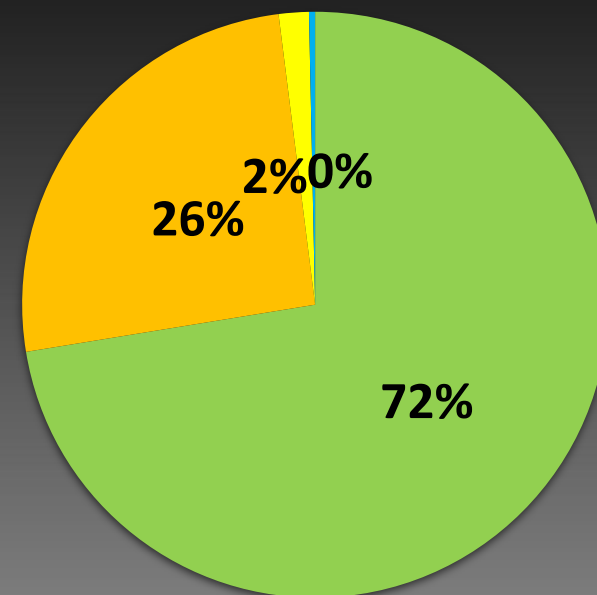
- **Obsah**

- Odborná literatura (ekonomie)
- Sociální otázka
- Problematika socialismu
- Statistika

- **Jazyk**

• Němčina	218 sv.	72 %
• Čeština	77 sv.	26 %
• Francouzština	5 sv.	1,7 %
• Italština	1 sv.	0,3 %

Zastoupení různých jazyků v knihovně prof. Grubera

Zajímavosti

- Kromě exlibris a věnování
- Cena a datum zakoupení knihy

Mr 1.35 10/XII 03

- SCHWEIZER, Franz August. *Geschichte der Nationalökonomik*. Ravensburg: F. Alber, 1903. 63 s. Knihovna VŠE, sign. F6820

Mr 1.35 10/XII 03

Zajímavosti

- novinové výstřižky – původ zjištěn díky Krameriu

Die Sozialisierung

Vortrag, gehalten in der Vereinigung höherer
Beamten und Beamtinnen zu Chemnitz am
6. Januar 1919

von

Dr. Karl Bücher,
ord. Professor der Nationalökonomie
an der Universität Leipzig

- **Mravní základy bolševictví.** In *Národní listy* 59 (1919), 109, 14.5.1919.
- **Socialismus bankrotu** – z deníku *Socialistická budoucnost* vycházejícího v Brně. Nalezen pomocí Kramerie in: *Venkov* 14 (199), 105, 4.5.1919 - text až na drobnosti "je/jest" stejný, převzat z deníku *Socialistická budoucnost*)

Z knihovny
profesora Gruberá.

F 6809
1897/28.

Tübingen

Verlag der H. Laupp'schen Buchhandlung
1919

- In BÜCHER, Karl. *Die Sozialisierung*. Tübingen: H. Laupp, 1919. 64 s. Knihovna VŠE, sign. F6809.

- Sonda do dějin VŠE a její knihovny
- V knihovně VŠE přítomny další „neviditelné knihovny“ institucí i jednotlivců

- FRIČ, Josef Václav. *Paměti Josefa Václ. Friče*. Sv. 1/IV. V Praze: nákladem knihtiskárny B. Grunda a V. Svatoně, 1886. Knihovna VŠE, sign. G2187/1/4.

Další použité zdroje (kromě výše uvedených)

1. *Bibliografie a bibliografická pracoviště z oborů společenských a přírodních věd*. Praha: St. knihovna ČSR-Sektor bibliogr. a inf., 1975.
2. CEJPEK, Jiří – KÁBRT, Jiří. *Základy knihovnictví*. Vydání I. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1956.
3. DEVÁTÁ, Markéta. Vysoká škola politických a hospodářských věd. In SKŘIVAN, Aleš a TÓTH, Andrej. *Dějiny VŠE v Praze. I, Cesta ke vzniku VŠE v Praze: historie vyššího ekonomického školství v českých zemích v situačním kontextu ve vybraných státech střední Evropy*. Vydání první. Praha: Oeconomica, 2017, s. 83–98.
4. JIRKOVSKÁ, Věra, ed. *Státní knihovna Československé republiky – Universitní knihovna v Praze: [Prop. publ.]*. Praha: Státní knihovna ČSR, 1960.
5. MACKENZIE, Ivetta – SYNEK, Miroslav. Fakulta výrobně ekonomická v padesátých a šedesátých letech. In SKŘIVAN, Aleš – TÓTH, Andrej. *Dějiny VŠE v Praze. II, VŠE v Praze na přelomu 50. a 60. let v kontextu dějin vysokoškolské výuky ekonomických oborů ve střední Evropě*. Vydání první. Praha: Oeconomica, 2017, s. 243–276.
6. NOVOTNÁ, Eva, ed. *Národní knihovna České republiky: průvodce historií*. Praha: Národní knihovna, 1997.
7. NOVOTNÝ, LUKÁŠ – SKŘIVAN, Aleš ml. – HALÍKOVÁ, Petra. Založení Vysoké školy ekonomické v Praze (1953). In SKŘIVAN, Aleš a TÓTH, Andrej. *Dějiny VŠE v Praze. I, Cesta ke vzniku VŠE v Praze: historie vyššího ekonomického školství v českých zemích v situačním kontextu ve vybraných státech střední Evropy*. Vydání první. Praha: Oeconomica, 2017, s. 99–122.
8. Organizační struktura Státní knihovny ČSR. In *Metodický zpravodaj*. Praha: Státní knihovna ČSR, 1958-1990, rok 1976, č. 1, s. 24–27.
9. SEDLÁČKOVÁ, Marie a kol. *Průvodce Státní knihovnou ČSR v Praze: vydáno u příležitosti 200. výročí zveřejnění Státní knihovny ČSR*. Praha: Státní knihovna ČSR, 1977.
10. *Společenské vědy: politická ekonomie – filosofie – politika: bibliografický měsíčník*. Praha: Státní knihovna společenských věd, 1956–1961.
11. Státní knihovna Československé socialistické republiky. *Statut Státní knihovny Československé socialistické republiky*. Praha: Ministerstvo školství a kultury, 1960.
12. *Státní knihovna společenských věd v Praze*. Praha: Státní knihovna společenských věd v Praze, 1952. Zprávy SKSV; č. 1.
13. STRNADEL, Josef – ŠÍMA, Jaroslav. *Spolupráce vědecké knihovny s vysokou školou*. Praha: Státní knihovna společenských věd, 1953. Zprávy SKSV; 2.

Děkuji za pozornost

Z knihovny
profesora Grubera.

J. Gruber